

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, ІСТОРІЯ

УДК 378.147

Л. Б. Цевух, к. мед. н., Ю. О. КуруноваОдеський Національний медичний університет
Одеський Національний університет імені І.І. Мечникова**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

В умовах глобалізації та інформатизації сучасного суспільства проблема якості навчання студентів у вищій школі набуває особливої значущості і потребує більше уваги з боку науковців у сфері педагогіки і практичних викладачів усіх спеціальностей. В статті авторами проведено аналіз і виявлено позитивні і негативні наслідки змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі навчального процесу на сучасному етапі.

Ключові слова: навчання студентів медичного університету, кредитно-модульна система, методи контролю знань.

Л. Б. Цевух, Ю. А. КуруноваОдесский национальный медицинский университет
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова**ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ**

В условиях глобализации и информатизации современного общества проблема качества обучения студентов в высшей школе приобретает особую значимость и требует больше внимания со стороны ученых в сфере педагогике и практических преподавателей всех специальностей. В статье авторами проведен анализ и выявлены положительные и отрицательные последствия изменений во внутренней и внешней среде учебного процесса на современном этапе.

Ключевые слова: обучение студентов медицинского университета, кредитно-модульная система, методы контроля знаний.

L. B. Tsevh, Y. O. KurunovaOdessa National Medical University
Odessa I.I. Mechnikov National University**TEACHING FEATURES OF THE STUDENTS
OF MEDICAL UNIVERSITY IN MODERN CONDITIONS**

In the context of globalization and informatization of modern society, the issue of education quality of students in higher education becomes particularly important and requires more attention from scholars in pedagogy and practical teachers of all specialties. In the article the authors analyzed and revealed the positive and negative effects of changes in the internal and external environment of the educational process today.

Keywords: students' teaching of medical university, credit-modular system, methods of control of knowledge.

Глобалізація та інформатизація сучасного суспільства, та все більша інтеграція України у соціально-економічні та політичні процеси на світовому рівні змінюють роль і умови вищої освіти. Проблема якості навчання студентів загострюється під впливом демографічних і соціально-економічних умов, у яких перебуває українське суспільство. В такому разі, вирішення проблемних питань можливо лише за умови усвідомлення і розмежування об'єктивних і суб'єктивних чинників, що впливають на якість освіти, та використання цілісного бачення ситуації і системного підходу.

Якість навчання у вищій школі набуває особливої значущості і потребує більше уваги з боку науковців у сфері педагогіки і практичних викладачів усіх спеціальностей. За цих умов постає необхідність дослідження ефективності методів контролю підготовки студентів, особливо в умовах Болонського процесу. Для вчасної діагностики рівня підготовки студентів по кожній дисципліні і виявлення прогалин важливо проводити контроль знань, умінь і навичок студентів не

тільки наприкінці, але й упродовж семестру. При цьому, викладачем має приділятися увага технологіям навчального процесу [1].

Різні психолого-педагогічні аспекти якості навчання, організації занять і контролю знань у вищій школі досліджували такі науковці як А. М. Алексюк, Ю. К. Бабанський, Ю. І. Бажора, О. О. Безносок, О. В. Безпалько, Е. Г. Борисова, І. С. Булах, В. Г. Кремень, В. Й. Кресюн, М. І. Махмутов, І. М. Мельничук, М. В. Сакович, Н. Ф. Тализіна, Н. П. Хвесеня та інші.

Тим не менш, не зважаючи на велику кількість наукових праць і досліджень у вказаному напрямку, необхідно відзначити потребу у детальному аналізі сучасних умов навчання і адаптації студентів до майбутньої професійної діяльності. Особливо це стосується підготовки лікарів.

Сучасні умови навчання студентів медичного університету, зокрема стоматологічних спеціальностей, відрізняються від тих, що були десять і більше років тому. Завжди головним джерелом підготовки були підручники та лекції викладачів, студенти мали конспекти по кожному предмету, в які записували корисну інформацію. Сучасні технології, системи зв'язку і передачі інформації змінили і процес навчання у вищій школі. Якщо проаналізувати процес навчання на сьогоднішній день, можна помітити суттєві зміни і ускладнення навчально-пізнавальної діяльності багатьма чинниками внутрішнього і зовнішнього середовища. Проникнувши глибиною у сутність поставленого питання, стає очевидним, що мають місце сучасні тенденції, які належним чином необхідно враховувати викладачу у підготовці і проведенні занять.

Наприклад, студенти стали плутати процес копіювання або фотографування матеріалу і його засвоєння, тобто можна констатувати певну підміну понять, коли сфотографувавши розділ підручника, наукову статтю або таблицю, у студентів виникає ілюзія, що вони їх вивчили і засвоїли, що, на жаль, не є істиною. Тому, часто відсутність конспекту та підготовки домашнього завдання по дисципліні, студенти пояснюють наявністю матеріалу на інформаційних носіях.

Поява джерел інформації, яким не можна довіряти, стає певною мірою викликом для викладача і значно ускладнює його роботу з аудиторією. Часто студенти відволікаються на пошук інформації в Інтернеті під час слухання лекції, замість того, щоб її конспектувати і зосереджуватися на засвоєнні матеріалу. Знаходячи в мережі розрізнену інформацію, літературу на задану тему, джерела якої не завжди є перевіреними, вони сприймають її за істину і намагаються тлумачити її разом з матеріалом, що є необхідним для ви-

вчення. У такому разі на педагога збільшується навантаження, оскільки крім досконалого знання дисципліни йому необхідно орієнтуватися у джерелах з мережі і бути готовим відповісти на питання студентів.

Перехід на кредитно-модульну систему організації навчального процесу змінив орієнтири і вектори навчання та поставив питання адаптації і пристосування нової системи до українських умов і реалій сьогодення. В національній системі освіти була запроваджена система обліку трудомісткості навчальної роботи в кредитах, в основу якої покладено Європейську систему перезарядування кредитів (ECTS), яка дозволяла використовувати кредити ECTS для навчання за кордоном і накопичення в концепції «навчання упродовж усього життя». Отже, європейський освітній простір об'єднує освітні системи різного типу, при цьому відбувається зближення, а не уніфікація різних національних систем навчання і створення нової моделі освіти [2; 3].

Не зважаючи на такі позитивні моменти впровадження кредитно-модульної системи як підвищення об'єктивності і прозорості оцінювання студентів, акцент на їх самостійну роботу, підвищення мотивації студентів до навчання, викладачам усіх вузів України знадобився певний час, щоб звикнути і адаптуватися до принципів болонської системи. Студентам, що вступили до вузів після 2005 року, було легше пристосуватися, ніж тим, що навчалися у вузах на момент впровадження кредитно-модульної системи. Останні десятиріччя студенти-медики, зокрема студенти стоматологічного факультету, виконуючи різноманітні види робіт на практичних заняттях, вирішують завдання підготовки до складання ліцензійних іспитів і практично-орієнтованого державного іспиту.

Важливим моментом роботи та навчання у вищій медичній школі є те, що сучасний світ не стоїть на місці і тому мають прояви такі тенденції, як удосконалення та поява нових лікарських засобів і технологій лікування. Викладачам медичних спеціальностей необхідно володіти повною інформацією щодо класичних та сучасних методів діагностики та лікування захворювань. В цьому контексті збільшується навантаження на викладача стоматологічного факультету в процесі підготовки к практичним заняттям та лекціям, який повинен донести і продемонструвати практично сучасні способи лікування твердих тканин зубів та їх ускладнень, захворювань пародонту, зубощелепних аномалій у дорослих та дітей, провести хірургічну операцію та ін.

Трансформація психології студента відбувається під впливом змін у формах і засобах кому-

нікації, соціально-економічних і культурних процесах та ін. Якщо проаналізувати поведінку сучасних студентів, можна помітити, що за останні декілька років вона суттєво змінилась. Сьогоднішні студенти досить чітко усвідомлюють себе як особистість, мають активну життєву позицію, мають своє бачення навчального процесу, прагнуть змінити пасивну позицію на більш активну – позицію, яка дозволить впливати на навчальний процес [4].

Однак при цьому, вони менш орієнтовані на досягнення бажаного через власні дії і часто прагнуть досягати своєї мети, не вкладаючи зусиль. Викладач не повинен потурати формуванню такої хибної звички студентів, навпаки, його задачею є позитивний вплив на формування особистості і мислення студентів. Аналіз наслідків сучасних тенденцій, що так чи інакше мають вплив на процес навчання студентів взагалі, зокрема студентів-стоматологів, наведені в таблиці:

Таблиця

**Аналіз наслідків сучасних тенденцій змін
внутрішнього і зовнішнього середовища навчального процесу**

№	Сучасні тенденції	Позитивні наслідки	Негативні наслідки
1.	Розвиток інформаційних технологій, доступ до Інтернету і електронних бібліотек	Прискорюють і спрощують процес отримання нової інформації	Студенти набагато менше використовують психомоторні навички ведення конспекту; поява ілюзії знань в результаті фотографування інформації і зберігання її на електронних носіях
2.	Поява джерел інформації, яким не можна довіряти	Не має	Збільшують навантаження на педагога в орієнтації і фільтруванні зростаючих потоків інформації
3.	Перехід на кредитно-модульну систему навчання	Підвищує об'єктивність оцінювання студентів і сприяє його прозорості; допомагає викладачу знаходити баланс між аудиторною і самостійною роботою студентів; підвищує мотивацію студентів у навчальному процесі	Ускладнює оцінювання студентів; велика кількість тестових завдань не розвиває навички усного мовлення та практичних маніпуляцій, а також не дає можливість оцінити загальне усвідомлення певної проблеми
4.	Впровадження протоколів лікування кожної нозологічної одиниці	Потребує гарної підготовки до чіткості в діагностиці та виконанні стоматологічних маніпуляцій	Складна задача викладача у формуванні комплексного медичного світогляду студентів: донести загальний план лікування, одночасно не втрачаючи індивідуального підходу до пацієнта
5.	Удосконалення лікарських засобів і технологій лікування (в стоматології нові пломбувальні матеріали для каріозних порожнин та коронкових каналів, ортодонтічні та ортопедичні конструкції та ін.)	Дає можливість студентам вивчати арсенал засобів, підвищувати сучасну професійну підготовку	Збільшує навантаження на викладача в процесі підготовки до практичних занять та лекцій
6.	Трансформація психології сучасних студентів	Чітко усвідомлюють себе як особистість, мають активну життєву позицію і своє бачення навчального процесу	Студенти прагнуть впливати на навчальний процес, часто безапеляційно, рідко мають будь-які авторитети

Примітка: джерело: розроблено авторами.

За таких умов, питання якісного і ефективного контролю постає досить гостро у контексті оцінювання знань студентів. Як відмічають Н. П. Хвесеня і М. В. Сакович, контроль результатів діяльності дозволяє виявити кількісно-якісні характеристики результатів навчання і виконує такі функції, як інформаційна, діагностична, мотива-

ційна, виховна [5, с. с. 88-90].

До форм контролю відносять попередній, поточний, рубіжний і підсумковий контроль, контроль практичних навичок, заліки, диференційні заліки, іспити, Державні практично-орієнтовані іспити, і головне тільки для студентів медичних університетів України – це скла-

дання ліцензійного тестування «Крок – 1», «Крок – 2», «Крок – 3».

Таким чином, навчання у вищій медичній школі має більшою мірою орієнтуватися на розвиток студента як особистості і на розвиток саме тих здібностей і навичок, які вимагає суспільство і сучасна обстановка в медичній галузі. Необхідно переосмислити роль студента та викладача вищої школи, також поступово удосконалити способи досягнення цілей навчального процесу та більше використовувати активні методи навчання, вчити студентів спілкуванню з пацієнтом при різних обставинах, веденню сучасної медичної документації. Необхідно посилити поточний контроль успішності студентів, контроль ведення конспектів лекційних занять, роз'яснити студентам переваги і недоліки появи нових джерел інформації і приділити увагу презентації і засвоєнню нових лікарських засобів і технологій лікування.

Список літератури

1. **Мельничук І. М.** Оцінювання навчальних досягнень студентів в сучасних умовах підготовки майбутніх фахівців / І. М. Мельничук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 2009 - №2, – С. 101 – 112.
2. **Ткаченко Н. О.** Когнітивні методи навчання у процесі вивчення фармацевтичного менеджменту і маркетингу / Н. О. Ткаченко, В. О. Демченко, Є. Г. Книш // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2014. – № 1 (14). – С. 110–112.
3. **Гуло В. Л.** Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (компетентнісний підхід) / В. Л. Гуло, К. М. Левківський, Л. О. Котоловець та ін. // Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – м. Київ. – 2013. – 56 с.
4. **Цевух Ю. А.** Новые требования к повышению эффективности образования в современных условиях / Ю. А. Цевух // Conferinta stiintifica internationala «Competitivitatea si inovarea in economia cunoasterii». – Kishinev: Academia de studii economice din Moldova. – 2009. – С. 76-80
5. **Хвесеня Н. П.** Методика преподавания экономических дисциплин / Н. П. Хвесеня, М. В. Сакович // Учебно-методический комплекс для студентов экономических специальностей. – Минск. БГУ. 2006. – 123 с.

Надійшла 10.11.15

